

Brüsszel, 2025. szeptember 9.
(OR. en)

12388/25

INST 249
POLGEN 127
AG 127

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2025. szeptember 9.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2025) 484 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK 2025. évi stratégiai előrejelzési jelentés Reziliencia 2.0: Az EU megerősítése a turbulenciák és a bizonytalanság közepette történő boldogulás érdekében

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2025) 484 final.

Melléklet: COM(2025) 484 final

Brüsszel, 2025.9.9.
COM(2025) 484 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

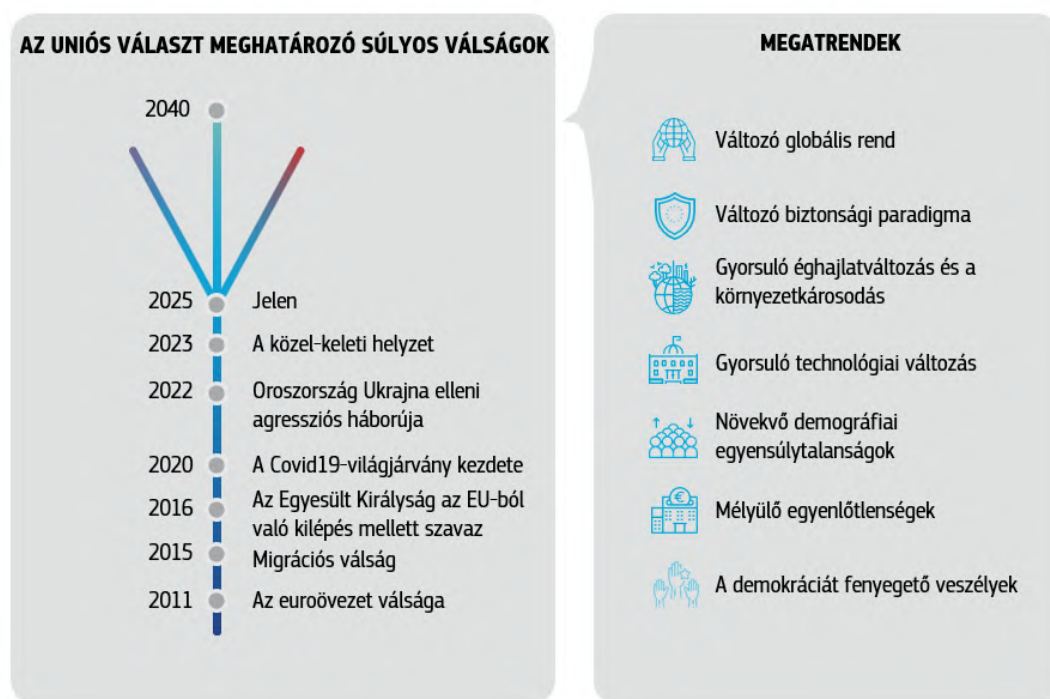
2025. évi stratégiai előrejelzési jelentés
Reziliencia 2.0: Az EU megerősítése a turbulenciák és a bizonytalanság közepette
történő boldogulás érdekében

1. BEVEZETÉS

Azóta, hogy a 2020-ban megjelent első stratégiai előrejelzési jelentés, a globális rend jelentős mértékben megrendült. Bár az első jelentés a reziliencia fogalmát elsősorban a Covid19-világjárvány első strukturális tanulságaival összefüggésben vizsgálta, itt az ideje, hogy megerősítsük a felkészültséget és a rezilienciát annak érdekében, hogy az EU-t ismét, illetve a jövőben is erőteljes szereplőként tudjon fellépni változó világunkban.

Ez a jelentés ezért bevezeti a „reziliencia 2.0” fogalmát. Már a 2020. évi jelentés is megállapította, hogy a reziliencia nem csupán a válságok hatásainak semlegesítését jelenti a status quo fenntartása érdekében; a rendszerszintű sokkhatásokkal és a hosszú távú trendekkel szembeni rezilienciához az EU fenntartható, méltányos és demokratikus átalakulására és fellendülésére van szükség¹. Az EU a közelmúlt sokkhatásaira reagálva valóban képes volt erőt és egységet felmutatni, segítséget nyújtva a polgároknak és a vállalkozásoknak a nagy válságokhoz és a globális megatrendekhez való alkalmazkodáshoz (lásd: 1. ábra).

1. ábra: Az uniós választ meghatározó közelmúltbeli súlyos válságok és kapcsolódó megatrendek

Az előttünk álló kihívások nagyságrendje, összetettsége, sokfélesége és tartóssága azonban új szintű rezilienciát tesz szükségessé, legyen szó a geopolitikai és geogazdasági zavarokról, a konfliktusokról és biztonsági fenyegetésekről, a hármaskörnyezeti válságról (éghajlatváltozás,

¹ Az uniós szakpolitikák vonatkozásában a reziliencia meghatározását lásd a következő dokumentumokban: MANCA A *et al.*, „Building a Scientific Narrative Towards a More Resilient EU Society Part 1: Part: a Conceptual Framework” (Tudományos narratíva kidolgozása egy reziliensebb uniós társadalom felé 1. rész: egy konceptuális keret), 2017, DOI: [10.2760/635528](https://doi.org/10.2760/635528); Giovannini, E. *et al.*, „Time for transformative resilience: the COVID-19 emergency” (Az átalakító reziliencia ideje: A Covid19-vészhelyzet), 2020, DOI: [10.2760/062495](https://doi.org/10.2760/062495), valamint a 2020. évi stratégiai előrejelzési jelentés, COM(2020) 493 final.

környezetszennyezés és a biológiai sokféleség csökkenése)², a technológiai és demográfiai változásokról, vagy a demokráciát és az értékeket fenyegető veszélyekről. Ez azt jelenti, hogy a főként reaktív hozzáállást proaktív és előretekintő megközelítéssel kell felváltani az események előrejelzése, az erőforrások optimalizálása és a különböző jövőbeli forgatókönyvekre való felkészülés érdekében, mivel világunk ma kiszámíthatatlanabb, mint valaha. Számos eltérő forgatókönyv valószínűsíthető, köztük olyanok is, amelyek nemrég még elképzelhetetlennek tűntek³. Egy ilyen világban már nem elégséges az, ha minden válságra fordulópontként reagálunk. Az új geopolitikai realitások miatt döntően fontos előnyt jelent és az Európai Unió alapvető szükséglete a reziliencia olyan megközelítése, amely **átalakító, proaktív és előretekintő („reziliencia 2.0”)**.

Ez a jelentés hozzájárul annak átgondolásához, hogy miként lehetne új szintre emelni a rezilienciát. A reziliencia szempontjából releváns közelmúltbeli stratégiákra és jelentésekre támaszkodva, valamint széles körű folyamatra építve⁴ elemezzük a legfontosabb hosszú távú trendeket és fejleményeket. Ennek alapján a jelentésben bemutatjuk a politikai döntéshozók számára, hogy melyek azok a lehetséges intézkedések, amelyek megtételével megvalósíthatjuk a reziliens EU-ra vonatkozó jövőképet.

Ez a megközelítés szorosan kapcsolódik a felkészültség fogalmához, amely a Niinistö-jelentés⁵ vezetett be, és amely alapján a felkészültségi unióról szóló stratégia⁶ határozott meg uniós szakpolitikai intézkedéseket. A felkészültség lényege az, hogy az EU képes legyen előrejelezni és megelőzni a fenyegetéseket, illetve ellenállni azoknak és reagálni rájuk. A stratégia azt is figyelembe veszi, hogy az EU-nak előretekintő képességekre és szisztematikus információgyűjtésre van szüksége – többek között uniós ürinfrastruktúrán és szolgáltatásokon révén – ahhoz, hogy a közvetlen fenyegetéseken túlmutatóan kell feltérképezze a jövőbeli kilátásokat, szokatlan vagy akár nehezen elképzelhető hosszabb távú forgatókönyvekkel is számolva. Ezzel összefüggésben kulcsfontosságú a stratégiai előrelátás, a helyzetismeret és a korai előrejelzés, ezért ezeket tovább kell erősíteni.

A globális zavarok idején a stratégiai előrelátás segíti az EU-t abban, hogy továbbra is a megfelelő úton haladjon, és a napi teendőknél messzebbre tekintsen. A stratégiai előrelátás világos képet ad nemcsak a felmerülő kockázatokról, hanem a jövőbeli lehetőségekről is, feltérképezve a távlatokat, újragondolva a feltételezéseket, feltárva a vakfoltokat, azonosítva az események közötti kapcsolatokat és értékelve együttes hatásait, vizsgálva az elképzelhető lehetőségek körét, valamint meghatározva a kívánatos jövőbeli kimeneteket és az ezekhez vezető útvonalakat. Mindehhez strukturált és szisztematikus módon használja fel a kollektív intelligenciát. Az ebből eredő meglátások beépülnek a bizottsági döntéshozatalba, stratégiai tervezésbe és felkészültségbe. Így lehetővé válik megfelelőbben értékelní a ma megkezdett szakpolitikák hosszú távú hatásait, koherenciáját, valamint ellenállóképességét az eltérő jövőbeli forgatókönyvekkel összefüggésben, és közös pozitív jövőképet alakítani ki az EU számára. 2020 óta a Bizottság stratégiai előrejelzési

²Lásd: <https://unfccc.int/news/what-is-the-triple-planetary-crisis>.

³ Lásd például azt a huszonöt, 2030 és 2050 között a szakpolitikát esetlegesen átalakító, tényeken alapuló potenciális jelentős zavart, amelyet a következő dokumentum sorol fel: OECD: „Strategic Foresight Toolkit for Resilient Public Policy: A Comprehensive Foresight Methodology to Support Sustainable and Future-Ready Public Policy” (Stratégiai előrejelző eszközkészlet a reziliens közpolitikához: Átfogó előrejelzési módszertan a fenntartható és jövőorientált közpolitika támogatására), 2025, <https://doi.org/10.1787/bcdd9304-en>.

⁴Ez a jelentés a rezilienciával kapcsolatos közelmúltbeli bizottsági stratégiákra és az ezek alapjául szolgáló stratégiai jelentésekre (például Enrico Letta, Mario Draghi, illetve Sauli Niinistö jelentésére), az ezen jelentésben hivatkozott bizonyítékokra, a nyilvános véleményezési felhívásból származó információkra, az Európai Bizottságon belüli részvételi folyamatra, az uniós intézményi partnerekkel az európai stratégiai és politikai elemzési rendszeren (ESPAS) keresztül folytatott konzultációkra, a decentralizált uniós ügynökségek előrejelzési hálózatára, agytrösztökre, valamint az uniós szintű előrejelzési hálózaton keresztül a tagállamokkal folytatott konzultációkra épül. Emellett a korábbi (2020 és 2023 közötti) stratégiai előrejelzési jelentéseket is felhasználja.

⁵ [Együtt biztonságosabb](#) – Európa polgári és katonai felkészültségének és készenlétének megerősítése.

⁶ JOIN(2025) 130 final.

jelentései fontos eszközt jelentenek e folyamatban. Ez a jelentés – a jelenlegi Bizottság megbízatása során az első – átmeneti jellegű, és előkészíti az előrettekintési módszerek és eszközök teljes skáláját alkalmazó előrettekintési eljárást, amely a jelentés következő kiadásait fogja megalapozni. A következő jelentések felhasználhatók lesznek olyan koherens cselekvési tervek kialakításához is, amelyek javítják rezilienciánkat, kezelik az azonosított kihívásokat és megragadják a kínálkozó lehetőségeket.

A rezilienciától a „reziliencia 2.0” megvalósításáig

Az EU-t több kedvező előfeltétel segíti a reziliencia megerősítésében.

Először is, az EU egyedülálló erőforrásokkal rendelkezik ahhoz, hogy olyan mértékű rezilienciát biztosítson, amelyet egyetlen tagállam sem képes egyedül elérni: 450 millió emberrel, valamint egy 24 millió vállalatnak otthont adó egységes piaccal, amely a világ árukereskedelmének 15 %-át teszi ki; olyan agrár-élelmiszeripari ágazattal, amely biztosítja a megbízható, magas minőségi és fenntarthatósági normákkal rendelkező, megfizethető élelmiszerekkel való ellátást; közös bevett demokratikus keretekkel és jogállamisággal polgárai, vállalkozásai és külső partnerei számára egyaránt; különféle irányítási képességekkel, a szilárd kereskedelempolitikai eszközöktől a globális standardalkotásig.

Másodszor, az EU rendelkezik a geogazdasági zavarokra, a hármas környezeti válságra és a digitális átállásra adott átalakító erejű válaszlépéshez szükséges léptékkal és képességgel.

Harmadszor, az EU képes válság idején gyorsan alkalmazkodni az olykor összetett döntéshozatal ellenére, kiigazítva mechanizmusait és struktúráit. Bizonyítottuk ezt a NextGenerationEU végrehajtásával, amely segítséget nyújtott a tagállamoknak a világjárványt követően, továbbá az európai beruházások fellendítésével, amellyel biztosítjuk, hogy védelmi iparunk gyorsabban és nagyobb mennyiségben tudjon termelni, valamint azáltal, hogy a Készenlét 2030 keretében Uniószerző elősegítjük a katonai csapatok és eszközök gyors bevetését.

Negyedszer, az EU már bizonyította rezilienciáját a közelmúltbeli különböző válságokra való reagálás során, és levonta ezek tanulságait. Közös európai reagálási mechanizmusokat vezettünk be, illetve erősítettünk meg: a Covid19-oltóanyagok közös beszerzése, a gázellátás diverzifikálása a közelmúltbeli energiaválság során, a rescEU erőforrásainak mobilizálása az erdőtüzekre vagy más természeti katasztrófákra való reagálás érdekében – ezek mind a szolidaritáson és alkalmazkodóképességen alapuló agilis és hatékony reagálást példázzák.

E tapasztalatokra építve most itt az ideje, hogy megvalósítsuk a reziliens EU jövőképét 2040-ig. Ennek a jövőképnek az EU alapvető céljain és értékein kell alapulnia⁷. A 2040-re megvalósítandó reziliens EU-nak a következő három alapvető elemet kell biztosítania:

- **Béke az európai biztonság révén:** erős képességeinek köszönhetően és a nemzetközi szövetségekkel teljes összhangban az EU el fogja rettenteni a rossz szándékú állami vagy nem állami szereplőket és meg fogja védi magát azoktól; ennek megvalósításához a katonai erő mellett a társadalom egészének felkészültségére, az érdekeinek védelmét lehetővé tevő eszközökre, valamint erős globális pozíciójára és a diplomáciára fog támaszkodni; a jövőbeli kibővített EU a tartós béke, biztonság és jólét sarokköve lesz az egész európai kontinensen; szoros kapcsolatokat fog ápolni a hasonlóan gondolkodó országokkal, valamint közös érdekeken alapuló partnerségeket fog kialakítani, kihasználva gazdasági és kereskedelmi erejét és nyitott stratégiai autonómiáját,

⁷Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkének (1) bekezdése: Az Unió célja a béke, az általa vallott (a 2. cikkben meghatározott) értékek és népei jólétének előmozdítása.

- **a demokrácia, az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásának értéke:** az EU fenn fogja tartani, érvényesíteni fogja, meg fogja védeni és érvényre fogja juttatni ezeket az értékeket és demokratikus modelljét a határain belül, és képviselni fogja azokat a világban. Demokratikus intézményeken keresztül hatékony irányítást fog biztosítani, és lehetővé teszi az emberek és a vállalatok jogainak és kötelezettségeinek hatékony érvényesítését,
- **az emberek jólléte:** ennek alapját a belső és gazdasági biztonság, a minőségi munkahelyek, a munkavállalók és a vállalkozások számára vonzó feltételek, a bolygónk tűrőképességének határait tiszteletben tartó fenntartható jólét, a klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens gazdasággal rendelkező lakható bolygó és az egészséges természeti környezet jelenti; minőségi, megfizethető és inkluzív oktatás, képzés és egészségügyi ellátórendszerek; az európaiak magabiztosan fogják használni azokat a biztonságos technológiákat, amelyek jobbra teszik az életüket, miközben élvezik a kielégítő munkát, a teljes életet, a családalapítás és a gyermeknevelés kedvező feltételeit, a megfizethető lakhatást, valamint a biztonságos és kiváló minőségű élelmiszereket; Európa olyan hely lesz, ahol világszínvonalú, akadálymentes infrastruktúra, egészségügyi ellátás és oktatás áll rendelkezésre, olyan virágzó országokkal, régiókkal és városokkal, amelyek a „itt maradás szabadságát” kínálják, tekintettel a jelenlegi és jövőbeli generációkra.

E jövőkép megvalósítása merész átalakulásokat igényel. Bár a kiszámíthatóság és a stabilitás kulcsfontosságú és az EU erősségei közé tartozik, **készen kell állnunk arra, szükség esetén változzunk és lépéselőnyben maradjunk, hogy megőrizzük és megerősítsük az európai projekt alapjait.**

2. JELENTŐS GLOBÁLIS FEJLEMÉNYEK ÉS EU-SPECIFIKUS KIHÍVÁSOK A REZILIENCIA NÖVELESE TERÉN

Az EU rezilienciájának fokozására irányuló jövőbeli uniós szakpolitikai mozgásteret a **globális megatrendek és a 2020. évi első stratégiai előrejelzési jelentés óta előtérbe került EU-specifikus kihívások** határozzák meg. Az EU-nak a reziliens EU 2040-ig történő megvalósítása érdekében mindkét szemponttal foglalkoznia kell: következetesen figyelembe kell vennie ezeket a trendeket a szakpolitikai döntéshozatal és a politikai döntések során, ki kell bővítenie cselekvőképességét, és felkészültebben kell eligazodnia az előttünk álló lehetőségek és kihívások között.

2.1. A legfontosabb hosszú távú globális fejlemények

A biztonság valamennyi uniós politika kulcsfontosságú tényezőjévé vált. Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja teljesen más megvilágításba helyezte a biztonság fogalmát. A geopolitikai zavarok és a globális multilaterális rend eróziója miatt még nagyobb szükség van az autonómiára a jelenlegi és jövőbeli generációk védelme terén. Az elmúlt évek azt mutatják, hogy minden felhasználható fegyverként: az ellátási láncok, a migráció, a kereskedelem, a humanitárius segítségnyújtás, az úrkutatás és az információ⁸. Mivel a hibrid fenyegetések a háború és a béke közötti szürke zónában működnek, bizonytalanságot teremtenek a felelősség megállapításával kapcsolatban, és egyre inkább összekuszálódnak a belső és külső biztonsági szempontok. A biztonság vagy annak hiánya a társadalom és a gazdaság egészét érinti: a vállalkozásokat, a beruházásokat, a társadalmi és területi kohéziót, a jólétet és a jóllétet, valamint demokráciáinkat és értékeinket. Emellett a hidegháború lezáródását követő béke hozadékaként jelentkező pozitív hatások megszűnése és a turbulens gazdasági előrejelzések kihívást jelentenek az állami költségvetések számára, ami nehéz

⁸ Az Európai Unió Biztonságpolitikai Kutatóintézete, Hacking minds and machines. Foreign interference in the digital age (Az elmék és a gépek meghekkkelése: külföldi beavatkozás a digitális korban), 2024, [CP_184.pdf](#).

döntésekhez vezet, ugyanakkor lehetőségekre is felhívja a figyelmet, például arra, hogy ki lehetne aknázni a szinergiákat a polgári–katonai területen.

Tanúi vagyunk a szabályokon alapuló nemzetközi rend eróziójának és a globális környezet széttöredezésének. Az ENSZ-től a Kereskedelmi Világszervezetig nyomás alatt állnak a világrend kulcsfontosságú pillérei. Ez különösen érzékenyen érinti az EU-t, mivel erősségeit a nyitottságra építette: az egységes piaccal, a nemzetközi partnerségekkel és szabványokkal szinergiában működő közös kereskedelempolitika minden vonatkozásában a szabályokon alapuló nemzetközi kormányzástól függ⁹. Ezért a multilaterális rend instabilitása és részleges zavara, valamint a globális gazdaságok részleges töredezettsége megingatja az EU azon képességét, hogy fellépjen gazdasága és polgárai jólétének érdekében. A korábbi *status quo*-hoz való visszatérés egyre valószínűtlenebbnek tűnik. A negatív hatások ellenére ez lehetőséget teremt arra is, hogy az EU határozottabb szerepet vállaljon az időtálló, szabályokon alapuló nemzetközi rend kialakításában¹⁰.

Az éghajlatváltozás hatása, valamint a természet és a vízkészletek károsodása súlyosbodott, és olyan szinteket ért el, amelyeket nehezebben kezelni. Az éves globális átlaghőmérséklet már 1,5 °C-kal meghaladta az iparosodás előtti szintet. Mindezek kumulatív hatása kritikus éghajlati fordulópontok átlépését – és például a jégtablák olvadását, a korallzátonyok pusztulását az Atlanti-óceán áramlásainak összeomlását – jelentheti, amelyekben túl hirtelen és visszafordíthatatlan változások fognak bekövetkezni. Az éghajlattal kapcsolatos szélsőséges időjárási események az elmúlt 40 évben már 738 milliárd EUR összegű gazdasági veszteséget okoztak az EU-ban (1980–2023 között, és e veszteségek 22 %-a 2021 és 2023 között jelentkezett)¹¹. Az erdőtüzek 2025 nyarának végéig több mint egymillió hektárnyi földterületet égettek fel az EU-ban, ami a hivatalos nyilvántartások 2006-os kezdete óta a legmagasabb éves mennyiség¹². Európa biológiai sokfélesége és a természet ökoszisztéma-szolgáltatások – például a tiszta levegő és víz – révén nyújtott létfontosságú hozzájárulása gyors ütemben csökken, ami veszélyezteti az egészséget elősegítő kulcsfontosságú tényezőket. Emellett kockázati multiplikátor is: legyen szó a vízellátás és az élelmiszer-ellátás bizonytalanságához vezető megaaszályokról, az erdőtüzek kiszámíthatatlanságáról, a kritikus infrastruktúra és a kritikus szállítási útvonalak zavarairól vagy a pénzügyi piacokat fenyegető veszélyekről¹³.

A világ egyes részein csökken az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló politikai lendület, és az éghajlat- és környezetvédelmi politikák egyre inkább eszközzé válnak, és dezinformációnak vannak kitéve¹⁴. Ugyanakkor a zöld átállás számos ország számára nagyobb függetlenséget és

⁹ Lásd: Közös közlemény az EU szabályokon alapuló multilateralizmusához való hozzájárulásának erősítéséről, JOIN(2021) 3 final.

¹⁰ Biscop, S. *This is not a new world order. Europe rediscovers geopolitics from Ukraine to Taiwan* (Ez nem egy új világrend. Európa újra felfedezi a geopolitikát Ukrajnától Tajvanig), 2024.

¹¹ Európai Környezetvédelmi Ügynökség, „Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe” (Az időjárási és éghajlati szélsőségek okozta gazdasági veszteségek Európában), 2024, <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>.

¹² <https://forest-fire.emergency.copernicus.eu/apps/effis.statistics/seasonaltrend>

¹³ Európai Környezetvédelmi Ügynökség, „Európai éghajlati kockázatértékelés”, 2024. Az Európai Unióban végzett elemző munka és az eddig hozott szakpolitikai válaszok közelmúltbeli értékelését lásd [a pénzügyi stabilitást érintő, éghajlattal kapcsolatos kockázat nyomon követéséről szóló jelentésben](#), C(2024) 4372 fin.

¹⁴ Információs környezettel foglalkozó nemzetközi testület: „Information integrity about climate science: a systematic review” (Az éghajlattudományra vonatkozó információk integritása: szisztematikus áttekintés) 2025, <http://doi.org/10.61452/BTZP3426>.

növekedést eredményezhet. Emellett Európa számára a fenntartható növekedésre való sikeres átállás lehetőséget kínál az Unió stratégiai autonómiájának és versenyképességének egyidejű fokozására, különösen a tiszta technológiák térnyerése révén.

2.2. EU-specifikus kihívások

A gazdasági versenyképességre és a stratégiai autonómiára irányuló egyidejű törekvés A közelmúltbeli válságok tapasztalataira építve a különböző gazdaságok, köztük az EU gazdasága, aktívan törekednek a stratégiai autonómiára annak érdekében, hogy biztosítsák hosszú távú gazdasági biztonságukat¹⁵. Ezzel párhuzamosan a globális kihívások kezelése érdekében az EU fokozni kívánja versenyképességét a kulcsfontosságú ágazatokban. Mindkét prioritás alapvető fontosságú a reziliencia szempontjából: Európa biztonsága és nyitott stratégiai autonómiája minden eddiginél nagyobb mértékben függ attól, hogy képesek vagyunk-e az innovációra és a világ más gazdaságaival való versenyre, különösen a nettó zéró és a digitális technológiák terén. Ezért a valódi reziliencia kiépítéséhez Európának mindkettőre törekednie kell. A nyitott stratégiai autonómia megvédi az EU-t a külső sokkhatásoktól és függőségektől, míg a versenyképesség ösztönzi az ahhoz szükséges innovációt és gazdasági erőt, hogy gyorsan változó világunkban alkalmazkodjon, vezető szerepet töltsön be és prosperáljon.

A geopolitikai verseny, a kereskedelmi feszültségek és a növekvő államadósság terheivel küzdő globális gazdasági rendszerben az EU-nak szisztematikusabban kell beépítenie gazdaságpolitikáiba a biztonsággal és a stratégiai autonómiával kapcsolatos megfontolásokat. A versenyképesség és a stratégiai autonómia egyidejű megvalósítása gondos szakpolitikai tervezést igényel, mivel az autonómia fokozására irányuló intézkedések kezdeti költségekkel vagy strukturális kiigazításokkal járhatnak, és potenciálisan csökkenthetik a rövid távú hatékonyságot. A globális dinamika változásai és a túlzott stratégiai függőségek ismételten felhívták a figyelmet arra is, hogy a közbeszerzés (beleértve a közös beszerzést és a preferenciális uniós beszerzést) szakpolitikai eszközként használható a stratégiai autonómia fokozására és az ipari dekarbonizációs erőfeszítések fenntartására¹⁶.

A nem uniós szervezetek által olyan ágazatokban nyújtott kulcsfontosságú szolgáltatásoktól való túlzott függőség, mint a digitális és a pénzügyi ágazat, kockázatoknak teszi ki az EU-t, beleértve az adatbiztonsági sebezhetőségeket, a szolgáltatások zavarait, a kémkedést és a gazdasági kényszerítést. Ez különösen igaz a hálózati hatásoknak kitett digitális szolgáltatások esetében, amelyek jellemzően korlátozzák a versenyt¹⁷. Például az EU felhőalapú infrastruktúrájának mintegy 70 %-át¹⁸ három amerikai vállalat ellenőrzi: az Amazon Web Services, a Microsoft és a Google.

Az energiabiztonság a reziliens, időtálló és versenyképes gazdaság kulcsfontosságú építőköve, különös tekintettel arra, hogy 2023-ban az EU az energiájának 58 %-át importálta¹⁹. A tiszta energiára való átállás felgyorsítása ezért nemcsak az éghajlat-politikai célok eléréséhez elengedhetetlen, hanem stratégiai szükségszerűség is a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való függőség csökkentése és az EU geopolitikai sokkhatásokkal szembeni védelme

¹⁵Európai Bizottság: „Shaping and securing the EU's open strategic autonomy by 2040 and beyond” (Az EU nyitott stratégiai autonómiájának kialakítása és biztosítása 2040-ig és azt követően), 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/877497>.

¹⁶Nicoli, F., „Mapping the road ahead for EU procurement reform” (Az uniós közbeszerzési reform előtt álló út feltérképezése), 2025, <https://www.bruegel.org/first-glance/mapping-road-ahead-eu-public-procurement-reform>.

¹⁷Montero, J., Finger, M., *The rise of the new network industries: regulating digital platforms* (Az új hálózati iparágak felemelkedése: a digitális platformok szabályozása), 2021.

¹⁸[June -2024 BDO Market-research IaaS PaaS.pdf](#)

¹⁹Eurostat: [Shedding light on energy in Europe – 2025 edition – Interactive publications – Eurostat](#) (Európa energiaellátása reflektorfényben – 2025. évi kiadás – Interaktív kiadványok – Eurostat).

szempontjából, például azokkal szemben, amelyekkel azért szembesült, mert Oroszország fegyverként használja fel az energiát. Az energiabiztonság megerősítésével az EU 2031 és 2050 között 2,8 billió euróval csökkentheti a fosszilis tüzelőanyagok importjára fordított kiadásokat a 2011–2020-as átlaghoz képest. A saját termelésű tiszta energiába és az energiahatékonyságba való beruházással az EU megerősíti autonómiáját, és reziliensebb, alacsony költségű energiarendszert épít ki a jövőre nézve. Ez az átállás azonban új függőségeket is teremt, mind maguktól a tiszta technológiai termékektől, ahol az ipari termelést más globális szereplők uralják, mind pedig azon kritikus fontosságú nyersanyagok bővülő listájától és mennyiségétől²⁰, amelyeket e termékek előállításához használnak fel az EU-ban vagy máshol (lásd: 1. háttérmagyarázat)²¹.

1. háttérmagyarázat Kilátások: a nyersanyagokkal és a tiszta energiával kapcsolatos esetleges új kartellek korszaka

A kritikus erőforrásokért és a tiszta technológiák piaci részesedéséért folytatott fokozódó globális verseny, valamint a nemzetközi kapcsolatok tranzakcionálisabb megközelítése az állami és magánszereplők közötti új szövetségeket mozdíthat elő, amelyek célja – az OPEC-hez hasonlóan – az erőfölény létrehozása bizonyos erőforrások vagy technológiák vonatkozásában. Ez az ellenőrzés jelentős árinflációt idézhet elő, és korlátozhatja az alapvető anyagokhoz való hozzáférést, ami komoly kihívást jelent az EU stratégiai autonómiája és a tiszta energiára való átállása szempontjából. Erre válaszul egyre nagyobb hangsúlyt kaphat az innováció a körforgásos gazdaság gyakorlataiban és a fejlett bányászati technológiákban, ideértve az űrbányászat területét is, elsőként a Hold vonatkozásában.

A kritikus fontosságú nyersanyagok központi szerepet játszanak az EU más stratégiai ágazataiban, például a védelem, a polgári biztonság, az egészségügy és a gépjárműipar terén. Az ellátási láncokban – akár szankciók, akár geopolitikai kényszerítés, akár a bűnszervezetek általi nyersanyagcsempészet miatt²² – bekövetkező zavarok jelentős negatív következményekkel járhatnak az EU-ra nézve. Az Unió ezen anyagok behozatalától való függése, valamint a kínálatnak az értéklánc néhány országában való, való gyakran magas koncentrációja (mind a kitermelés, mind a feldolgozás vonatkozásában) komoly gazdasági és biztonsági kockázatot jelent, különös tekintettel arra, hogy az ipari nyersanyagokra vonatkozó exportkorlátozások száma 2009 óta több mint ötszörösére nőtt²³. A körforgásos jelleg megerősítése az EU-ban csökkentheti ezeket a függőségeket.

A technológia kiegyensúlyozott megközelítése: kulcsfontosságú a jövőbeli versenyképesség felszabadításához, de kezelni kell a kapcsolódó kockázatokat. A technológiák átalakító potenciállal rendelkeznek számos területen, a zöld és digitális átállás vagy az egészségügyi ellátás támogatásától a termelékenység és a versenyképesség fellendítésén át a biztonság javításáig. A jövő technológiáinak elsajátítása – az alaptudománytól a teljes körű operatív bevezetésig – ezért komoly geopolitikai, gazdasági és társadalmi, és ebből fakadóan a rezilienciát erősítő előnyt jelent. Az EU-n belüli alkalmazásuk és formálásunk a jövőbeli versenyképességünk alapját képezi. Ez biztosítja a legkorszerűbb irányítási képességeket, és lehetővé teszi a becsstelen állami és nem állami szereplőkkel szembeni hatékony védelmet.

²⁰ Az EU által azonosított kritikus fontosságú nyersanyagok száma a 2011. évi 14-ről 2023-ra 34-re nőtt.

²¹ A jelentésben használt háttérmagyarázatok a változásoknak az ESPAS által irányított, a kilátások feltérképezésére irányuló folyamatból megfigyelt jeleit szemléltetik (<https://espas.eu/horizon.html>).

²² Európai Bizottság, Emerging risks and opportunities for EU internal security stemming from new technologies, (Az új technológiákból fakadó, az EU belső biztonságát érintő új kockázatok és lehetőségek), 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/9617320>.

²³ OECD (2025), OECD supply chain resilience review: navigating risks (Az OECD ellátási lánci rezilienciájának felülvizsgálata: a kockázatok kezelése), <https://doi.org/10.1787/94e3a8ea-en>.

Azonban a biztonságot, a polgárok és a munkavállalók jogait, a magánélet tiszteletben tartását, az éghajlatot és a környezetet, a demokráciát, a bizalmat, valamint a társadalmi és területi kohéziót érintő esetleges rendszerszintű kockázatok elhárítása érdekében jól célzott biztosítékokra van szükség. Már most is látjuk az új technológiák gyors és exponenciális piaci térnyerését, amely mögött nagyrészt néhány, a világ legnagyobb globális vállalatai közé tartozó cég áll. Számos új technológia lesz meghatározó a következő évtizedben: a kvantumtechnológia, a biotechnológia, a neurotechnológia, a fejlett anyagok vagy a robotika, amelyek mindegyike széles körű lehetőségekkel, ám komoly kockázatokkal is jár. Más technológiák, például a szoláris geomérnökség (más néven napsugárzás-módosítás)²⁴ lehetséges használata erősen vitatott (lásd: 2. háttérmagyarázat).

2. háttérmagyarázat Kilátások: globális irányítás a szoláris geomérnökség vizsgálatára

A globális erőfeszítések ellenére az éghajlatváltozás káros hatásai veszélyes mértékben fokozódnak. Ebben az összefüggésben egy sor napsugárzás-módosítási (SRM) technológia, más néven szoláris geomérnöki technológia használata merült fel. Ezek célja az lenne, hogy a napfény őrbe való visszaverésének fokozásával csökkentsék a globális felmelegedést. Amellett, hogy potenciális előnyeik rendkívül bizonytalanok, különböző aggályokat vetnek fel az elosztási hatásokkal vagy a rosszindulatú felhasználással kapcsolatban. Jelenleg nincs olyan nemzetközi keret, amely szabályozná kutatásukat, tesztelésüket vagy alkalmazásukat. Ennek ellenére több nemzet rendelkezik a szükséges képességekkel, és tesztelheti ezeket, például sztratoszferikus aeroszol befecskendezéssel. Mások, például az Egyesült Királyság, jelentős beruházásokat hajtanak végre az SRM-kutatásba, olyan ismeretekre és szakértelemre téve szert, amelyek alapját képezik a jövőbeli, tényeken alapuló kompromisszumoknak és a nemzetközi döntéshozatalban betöltött szerepnek.

Kiemelkedő jelentőségű a mesterséges intelligencia (MI), olyan általános célú technológiaként, amelynek messzemenő hatása van az emberi tevékenység minden területére. Elősegíti a tudományos felfedezést – ahogyan ezt már tapasztalhatjuk az anyaginnováció vagy a kvantum-számítástechnikával kapcsolatos lehetőségek terén, az ipari termelés átalakításában, az egészségügyben²⁵, az energiaellátás optimalizálásában²⁶ és az emberi élet számos más területén, ideértve a potenciális termelékenységnövekedést és a munkaerőpiaci zavarokat²⁷ is. A mesterséges intelligencia erőmultiplikátornak tekinthető, amely olyan ismereteket és képességeket biztosít – beleértve a kritikus infrastruktúrát, a fejlett biofegyvereket, a kiberképességeket vagy az autonóm felügyeletet –, amelyek korábban a kormányok vagy a szakértők kizárólagos hatáskörébe tartoztak²⁸. Ritka eset, hogy egy technológia ennyire gyorsan elfogadottá váljon széles körben. Néhány globális szereplő gazdasági erőfölénye és befolyása – a kutatási menetrendek meghatározásától a szakpolitikai irányvonalakig – elmosza a kereskedelmi és állami szereplők és terek közötti határokat. Ez szükségessé teszi a különböző

²⁴ Európai Bizottság, tudományos főtanácsadói testület, „Solar radiation modification” (Napsugárzás-módosítás), 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/391614>.

²⁵ Egészségügyi Világszervezet, „Artificial Intelligence for Health” (Mesterséges intelligencia az egészségügyért), 2024, <https://www.who.int/publications/m/item/artificial-intelligence-for-health>.

²⁶ Nemzetközi Energia Ügynökség, „Energy and AI” (Energia és mesterséges intelligencia), 2025, <https://www.iea.org/reports/energy-and-ai>

²⁷ Centre for Future Generations: „Preparing for AI labour shocks should be a resilience priority for Europe” (A mesterséges intelligencia által okozott munkaerőpiaci sokkokra való felkészülésnek Európa számára prioritást kell élveznie a reziliencia terén), 2025, <https://cfg.eu/ai-labour-shocks/>

²⁸ Amodei, D. *Machines of Loving Grace*, 2024.

forgatókönyvek sürgős átgondolását (beleértve a szélsőséges forgatókönyveket is), és egyértelműen indokoltá teszi a határozott szakpolitikai fellépést.

Az uniós innovációs modell támogatja azt az elképzelést, hogy a társadalomban keletkező adatok – legyenek azok személyesek vagy ipari jellegűek – egyértelmű etikai feltételek mellett hozzáférhetők legyenek produktív, interoperábilis felhasználás céljából. Emellett az uniós szabályozási megközelítés megakadályozza az európaiakra vonatkozó adatokhoz való ellenőrizetlen hozzáférést. Ugyanakkor ez a modell akadályozhatja az innovációt és a piacra lépést, valamint finanszírozási és alkalmazási problémákkal szembesül. Az uniós vállalkozók például gyakran banki finanszírozásra támaszkodnak, és korlátozottabban jutnak saját tőkéhez vagy a kockázati tőke egyéb formáihoz, ahol a kockázati tőke jobban kapcsolódik a forradalmi technológiák fejlesztéséhez, amelyek elősegíthetik az innovációt és ösztönözhetik a gazdasági növekedést²⁹.

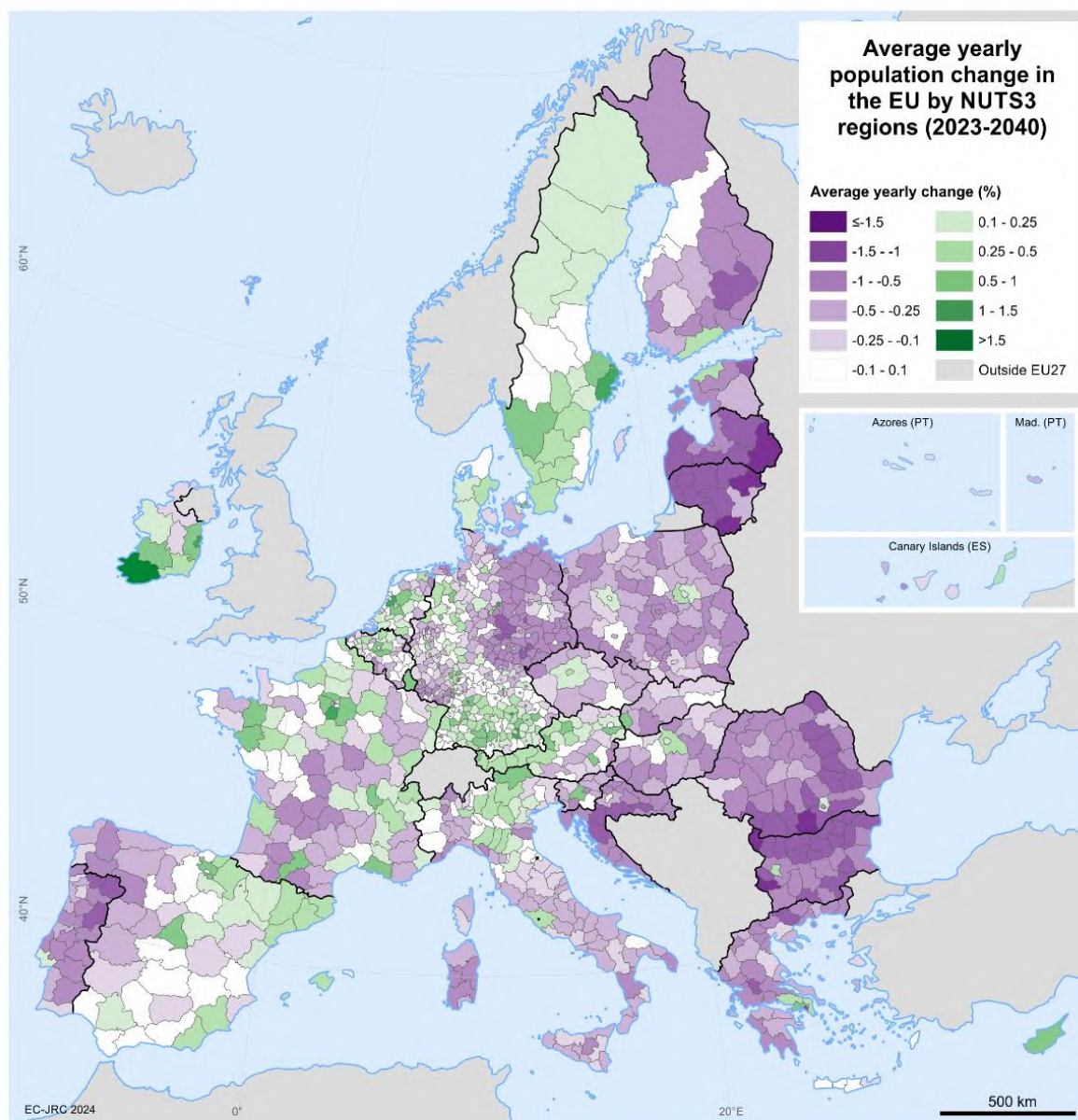
Az egyre gyorsabb technológiai fejlődés miatt egyre fontosabb az uniós értékalapú innovációs modell megerősítése, szemben az USA piacvezérelt vagy Kína állami irányítású modelljével³⁰. Az etikailag megalapozott és globálisan versenyképes innováció előmozdításának egyik fő kihívása az uniós technológiai irányítás és a kapcsolódó szakpolitikák széttagoltsága az EU és tagállamai között.

2. ábra: Változások az EU népességében 2040-ig³¹

²⁹ Európai Központi Bank, „Capital markets union: a deep dive – five measures to foster a single market for capital” (Tőkepiaci unió: mélyelemzés – öt intézkedés az egységes tőkepiac előmozdítására), 2024, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op369~246a103ed8.en.pdf>.

³⁰ Bradford, A., *Digital empires. The global battle to regulatory technology* (Digitális birodalmak: A globális küzdelem a technológia szabályozásáért), 2023.

³¹ Európai Bizottság, Outlook and demographic perspectives for EU's rural regions. A modelling-based exercise (Az EU vidéki régióinak kilátásai és demográfiai perspektívái. Modellalkotás-alapú gyakorlat), 2025.

Nyomás nehezedik az emberek jóllétére és a társadalom rezilienciájára Az EU népességének jólléte az Unió egyik fő célkitűzése. Az életminőség és a mindennapok minősége, az oktatás és a készségek, a munka, a mentális és fizikai egészség, valamint a környezet önmagában is értéket képvisel. Emellett megalapozzák a társadalmi rezilienciát – az emberek azon képességét, hogy megbirkózzanak a zavarokkal és átalakulásokkal. Ebben az összefüggésben az európai modell az egyik legfontosabb erősségünk. Számos uniós ország a világ legboldogabb országai közé tartozik³², és az európaiak a világ más részeivel összevetve az egyenlőtlenség legalacsonyabb szintjeit élvezik. Ez a modell azonban nyomás alatt áll: az egyenlőség továbbra is egyenetlen, és a teljes befogadás még mindig nem valósult meg. Az európai jóléti állam fenntartásához fenntartható államháztartásra, valamint termelékeny és versenyképes gazdaságra van szükség.

³² World Happiness Report 2025, <https://worldhappiness.report/ed/2025/>.

A demográfiai változások, bár gyakran figyelmen kívül hagyják őket, a jövőben nagyon jelentős dominóhatásokkal fognak járni. Az európaiak hosszabb ideig élnek. Az átlagos várható élettartam 2002 óta csaknem négy évvel nőtt, és jelenleg 81,4 év. Az egészséges hosszú élettartam számos lehetőséget kínál, de kihívásokkal is jár, különösen, ha a termékenységi arányszám ezzel párhuzamos csökkenésével párosul³³; az előrejelzések szerint 2040-re az EU-ban 17 millióval kevesebb munkaképes korú ember lesz, mint 2023-ban³⁴. Ez hatással lesz versenyképességünkre, és nagy terhet ró a munkaerőpiacra és az állami költségvetésekre, többek között a munkát terhelő adók azon képességére, hogy elegendő bevételt termeljenek³⁵. A problémát tovább erősítik a népességcsökkenés terén előre jelzett jelentős regionális különbségek, és a városi és vidéki területek – különösen a távolabbi területek – közötti éles kontrasztok (lásd: 2. ábra).

A globális fejlemények növelni fogják az EU-ba irányuló migrációs áramlásokra nehezedő nyomást – különösen Afrikából, ahol a népesség az előrejelzések szerint 2017 és 2035 között 1,2 milliárról 1,8 milliárdra fog nőni, és a lakosság mintegy fele 21 év alatti lesz³⁶. Ugyanakkor a demográfiai tendenciák miatt az EU-nak szüksége lesz a jogszerű szabályos migrációra, miközben fellép az irreguláris migráció ellen. Mindez együttesen egy olyan lehetséges politikai irányt kínál, amely az EU munkaerőpiaci igényeinek külföldi tehetségekkel való kielégítését célozza³⁷. A migráció azonban összetett képet mutat mind a jogszerű és az irreguláris migráció trendjeinek volatilitása, mind a piaci igények ingadozása miatt, és azért is, mert politikailag érzékeny kérdéssről van szó, amely bizonyítékinformált és depolarizáló vitát igényel³⁸.

Regionális szempontból az EU-ban egyre nagyobbak az egyenlőtlenségek, és egyre összetettebbé válnak³⁹. Szembe kell néznünk az „elégedetlenség földrajzának”⁴⁰ megjelenésével is, mivel a gazdasági előnyök egyenetlenül oszlanak meg. A technológiai fejlődés és az éghajlatváltozás hatásai tovább bonyolíthatják ezt a helyzetet, hozzájárulva az ipari újraelosztáshoz.

Ami az egészségügyet illeti, a hosszú távú kihívások közé tartoznak az egészségügyi ellátással és az idősgondozási rendszerekkel szembeni igények, amelyeket tovább súlyosbít a munkaerő- és szakemberhiány, valamint az éghajlatváltozás hatásai. Különös aggodalomra ad okot az elszigeteltség és a magány fokozódása⁴¹, valamint a fiatalok mentális egészségügyi

³³ Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Fertility_statistics.

³⁴ Európai stratégiai és politikai elemzési rendszer (ESPAS), „Choosing Europe’s future. Global trends to 2040” (Európa jövőjének megválasztása. Globális tendenciák 2040-ig), 2024., <https://data.europa.eu/doi/10.2760/180422>.

³⁵ Európai Bizottság, „Annual report on taxation 2025 – Review of taxation policies in the EU Member States” (2025. évi éves jelentés az adózásról – Az uniós tagállamok adópolitikájának áttekintése), 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2778/6367826>, és „2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States” (2024. évi jelentés az idősödésről. Gazdasági és költségvetési előrejelzések az uniós tagállamok számára).

³⁶ ESPAS jelentés (2024), i. m.

³⁷ <https://population-europe.eu/research/policy-insights/labour-markets-rescue-policy-pathways-forward>.

³⁸ Európai Bizottság, „Navigating migration narratives” (A migráció narratíváinak feltárása), 2025. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC142039>.

³⁹ ESPAS jelentés (2024), i. m.

⁴⁰ Európai Bizottság, „Single Market economics briefs” (az egységes piacról szóló gazdasági összefoglalók), https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/single-market-economics-briefs_en.

⁴¹ Schnepf, S.V. et al. (eds.), *Loneliness in Europe. Determinants, risks, interventions* (Magányosság Európában: Meghatározó tényezők, kockázatok, beavatkozások, népességgazdaságtan), Population Economics.

problémáinak szélsőséges növekedése⁴², ami részben a közösségi média káros hatásainak tudható be⁴³, a nem fertőző betegségek előfordulási arányának növekedése mellett.

A reziliencia és a jóllét a bolygónk egészségéhez is kapcsolódik⁴⁴. Szinergiák állnak fenn az éghajlattal, a vízzel és a környezetvédelemmel kapcsolatos fellépés között, valamint a felsoroltak és más kiemelt szakpolitikai területek között is. Például az egészséges ökoszisztémák, úgymint az édesvízi víztestek vagy az óceán, az erdők vagy a tőzeglápok a leghatékonyabb szénelnyelők közé tartoznak, és segítenek enyhíteni az éghajlatváltozás növekvő hatásait, például a felhőszakadásokat és az elhúzódó aszályokat. A természettel összhangban történő cselekvés hozzájárul a biztonsághoz és a gazdasági jóléthez⁴⁵; például az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás segít megfékezni a világjárványokat, és hozzájárul az élelmezésbiztonsághoz. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás rendszerszintű és időtálló megközelítése számos célkitűzést segíthet: ilyen például az infrastruktúra és az épületek éghajlatváltozással és egyéb veszélyekkel szembeni rezilienciája⁴⁶. A kritikus ökoszisztéma-szolgáltatások, például a tiszta víz, talaj vagy levegő az emberek és a gazdaság számára egyaránt kulcsfontosságúak⁴⁷.

Ennek ellenére továbbra is számos sürgős kihívás áll fenn e szinergiák kiaknázása terén. Bár az EU jó úton halad a 2030-ra kitűzött 55%-os kibocsátáscsökkentési cél elérése felé, az uniós környezetvédelmi célkitűzések megvalósítása terén még mindig nem kielégítő az előrehaladás⁴⁸. Ugyanakkor érzékelhetővé váltak a fenntarthatósági politikák és a társadalmi méltányosság közötti esetleges feszültségek, ami növeli a leginkább érintett emberek és helyek támogatásának szükségességét.

A bolygónk egészsége terén is új lehetőségek rejlenek. Például az ökoszisztémákról való ismereteink jelentősen bővíthetnek (lásd: 3. háttérmagyarázat), amelyet ki lehetne használni a rendszerszintű változásokra és a biológiai sokféleség horizontális szakpolitikai prioritásként való érvényesítésére. Globális szinten a biológiai sokféleség új geopolitikája hozzájárulhat ahhoz, hogy a hangsúly a szűkös természeti erőforrások értékének és fenntartható hasznosításának felismerésére helyeződjön át a kiaknázásuk helyett⁴⁹.

⁴² Egészségügyi Világszervezet, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>.

⁴³ Haidt, J., *The Anxious generation. How the great rewiring of childhood is causing an epidemic of mental disease* (A szorongó generáció: Hogyan okozza a gyermekkor nagy újrachozása a mentális betegségek járványát), 2024.

⁴⁴ Az ENSZ Környezetvédelmi Programja, „Navigating new horizons. A global foresight report on planetary health and human wellbeing” (Új távlatok felé. Globális előrejelzési jelentés a bolygónk egészségéről és az emberi jóllétről), 2024.

⁴⁵ ENSZ Egyetem, „Interconnected disaster risks: turning over a new leaf” (Összekapcsolt katasztrófakockázatok: egy új fejezet megnyitása), 2025.

⁴⁶ Európai Környezetvédelmi Ügynökség, „Európai éghajlati kockázatértékelés”, 2024.

⁴⁷ Lásd pl.: Dechezleprêtre, A. and V. Vienne, „The impact of air pollution on labour productivity: Large-scale micro evidence from Europe” (A légszennyezés hatása a munka termelékenységére: Nagy léptékű mikrobizonyítékok Európából), *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*, No. 2025/14, <https://doi.org/10.1787/318cb85f-en>.

⁴⁸ Európai Környezetvédelmi Ügynökség, „European Union 8th Environment Action Programme – Monitoring report on progress towards the 8th EAP objectives” (Az Európai Unió 8. környezetvédelmi cselekvési programja – A 8. EAP célkitűzéseinek megvalósításáról szóló előrehaladási jelentés), 2025.

⁴⁹ Európai Bizottság, „The EU environmental foresight system (FORENV) – Final report of 2023–24 annual cycle – Emerging risks and opportunities for biodiversity protection and ecosystem services in the context of economic and social challenges” (Az uniós környezetvédelmi előrejelzési rendszer (FORENV) – A 2023–24-es éves ciklusról szóló zárójelentés – A biológiai sokféleség védelmével és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal kapcsolatos

3. háttérmagyarázat Kilátások: a sötét bioszféra és a mélytengeri ökoszisztémák megértése

Mivel az ökoszisztémák pusztulásának és az általuk nyújtott kritikus szolgáltatások romlásának súlyosbodásával nézünk szembe, a tudományos figyelem a kevésbé feltárt területekre irányul. A világ felszíne alatt található a mélytenger, a talajban és a földkéregben pedig a „sötét bioszféra”, amelyben olyan mikroorganizmusok élnek, amelyek olyan nagy mennyiségű „sötét oxigént” termelnek (amelyet a mélytengerben és a felszín alatt, fény hiányában állítanak elő), hogy globális jelentőségük az esőerdőkéhez hasonlítható. Az új kutatások arra összpontosítanak, hogy ezek a föld alatti erőforrások mit jelenthetnek az éghajlatváltozás mérséklése, a biológiai sokféleség, valamint az alapvető szolgáltatások nyújtása szempontjából. A mélytengeri ökoszisztémák és azoknak a biotechnológiára, az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára és a gyógyszerekre gyakorolt potenciálisan forradalmi hatásai szintén feltörekvő területek. A jövőbeli intézkedések között szerepelhet például vertikális védőkörzetek és a biológiai sokféleségre vonatkozó jövőbeli célokba beépített „láthatatlan” rezervátumok létrehozása. A fejlett feltárási technológiák felgyorsíthatják a tudományos felfedezést, és növelhetik a mélytengeri környezet kiaknázására irányuló nyomást (pl. kritikus nyersanyagok kitermelése céljából), ami óvatosságra és rendszerszintű megközelítést tesz szükségessé.

Demokráciánk és alapvető értékeink veszélyben vannak Az európaiak a demokráciát és a kormányzást (41 %) tartják a reziliencia szempontjából legfontosabb területnek⁵⁰. Más rendszerekkel szemben az egészséges demokráciák beépített rezilienciával rendelkeznek, amely az alkalmazkodóképességhez, a lakosság támogatásához, az elszámoltathatósághoz és az önkorrekciós mechanizmusokhoz kapcsolódik. Ennek ellenére erős védelmi mechanizmusok nélkül kiszolgáltatottak lehetnek az erózióval szemben, miközben az újraderokratizálódás még olyan választási fordulat után sem könnyű, amely a demokratikus erózió visszafordítását ígéri⁵¹. Ugyanakkor az EU-ban a demokrácia külső és belső nyomásnak van kitéve, amely például a következőkben testesül meg: a jogállamiság és a médiaszabadság aláásása, a civil társadalom elleni támadások, kémszoftverek, külföldi információmanipuláció és beavatkozás, dezinformáció és a választásokba való beavatkozás. Azt látjuk, hogy az antidemokratikus narratívák és attitűdök egyre inkább előretörnek, többek között a fiatalok körében, és terjed a társadalmi, politikai, gazdasági és technológiai sebezhetőségek kihasználása.

Bár nem kizárólag új fenyegetésekről van szó, nagyságrendjük és nyíltságuk növekszik. Az emberek nézeteit egyre inkább algoritmusalapú, személyre szabott források alakítják, amelyek korlátozzák a közös tények és bizonyítékok alapján folyó demokratikus vita közös terét. Az európai fiatalok 42 %-a elsősorban a TikTokra, az Instagramra vagy a YouTube-ra támaszkodik a hírek tekintetében⁵². A közösségi média elmélyíti az ideológiai visszhangkamrákat és elősegíti a polarizációt, mivel az algoritmusok előnyben részesítik a megosztó tartalmakat. Politikai és ideológiai szakadék alakult ki a fiatal nők és férfiak között⁵³. Látjuk az új globális oligarchia hatásait is, mivel néhány tech milliárdos egyre inkább befolyásolja a politikát. Bár a mesterséges intelligencia növelheti a demokratikus folyamatok

új kockázatok és lehetőségek a gazdasági és társadalmi kihívások összefüggésében), 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/9033877>.

⁵⁰ Európai Bizottság, „Resilience: The future of Europe as seen by EU citizens – Thematic analysis of the future stories shared through the #OurFutures initiative” (Reziliencia: Európa jövője az uniós polgárok szerint – A #OurFutures kezdeményezés keretében megosztott jövőbeli történetek tematikus elemzése), 2025.

⁵¹ European Democracy Hub, „How to strengthen democratic resilience. Five lessons for democratic renewal” (Hogyan erősítsük meg a demokratikus rezilienciát? Öt tanulság a demokrácia megújulásához), 2024, <https://europeandemocracyhub.epd.eu/how-to-strengthen-democratic-resilience/>.

⁵² Az ifjúságra irányuló 2024. évi Eurobarométer felmérés, Európai Parlament 2025.

⁵³ Lásd: Berland, O. and Leroutier, M., „The gender gap in carbon footprints: determinants and implications” (Az ökológiai lábnyom nemek közötti különbségei: meghatározó tényezők és következmények), Grantham Klímaváltozási és Környezetvédelmi Kutatóintézet, 2025, 424. sz. munkadokumentum.

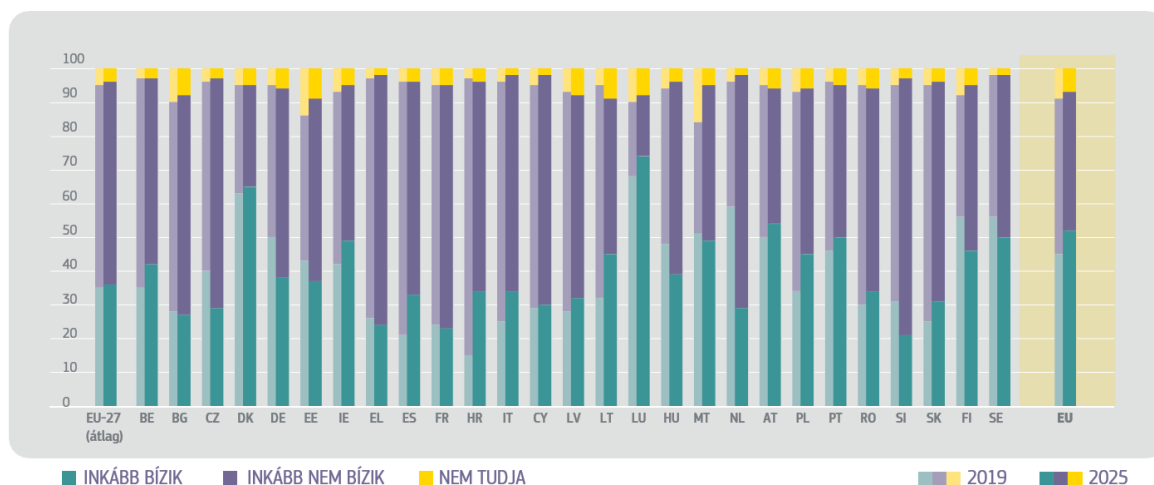
hatékonyságát, átláthatóságát és inkluzivitását, a deepfake-eket vagy a mesterséges intelligencia által generált álhíreket felhasználó manipulációs kampányok már képesek gyengíteni a kormányokat, csökkenteni a bizalmat, destabilizálni a piacokat vagy befolyásolni a választásokat (lásd: 4. háttérmagyarázat). Ezt jól szemlélteti a külföldi beavatkozás és a közösségimédia-platformokkal való visszaélés a közelmúltbeli választások során egyes tagállamokban. A gyors és ellenőrizetlen technológiai fejlődés még inkább súlyosbíthatja a dezinformáció jelentette kihívást.

4. háttérmagyarázat Kilátások: min jár az eszed?

A technológiai fejlődés felveti azt a kérdést is, hogy a személyes és érzékeny adatok a jövőben milyen politikai célokra használhatók fel. Egyesek számára ez lehet a helyzet az idegrendszerünk által generált neurális adatok esetében, amelyeket például biometrikus viselhető eszközökkel gyűjtenek. A fejlett mesterséges intelligencia nagy nyelvi modelljei már most képesek figyelembe venni az érzelmeket; neurális adatok segítségével jelentősen növelhetik az érzelmi szükségletek kielégítésére való képességüket. Az algoritmusok már most is képesek megjósolni, hogy a közösségi médiában milyen tartalom fog rendkívüli mértékben terjedni („superread”). E tudás neurális adatokkal való kombinálása példátlan lehetőségeket nyithat meg az egyének és a társadalmak politikai magatartásának irányítására is. Ez felveti annak kérdését, hogy szükség lehet-e arra, hogy a magánélethez való jogot más területekre is kiterjesszék, például a neurális adatokra, amelyek iránt a technológiai cégek egyre nagyobb érdeklődést mutatnak.

A kép azonban nem teljesen reménytelen, ha a kormányokba vetett bizalmat tekintjük a demokratikus egészség egyik mutatójának. Az európaiak 52 %-a bíz az EU-ban, ami 2007 óta a legmagasabb eredmény (lásd: 3. ábra). A fiatalok (15–24 év közöttiek) körében ez a szint még magasabb – 59 %-os.

3. ábra: A nemzeti kormányba és az EU-ba vetett bizalom (2019 és 2025)⁵⁴

A demokratikus reziliencia és a megújulás gyökerei a társadalmi kohézióban, a fékek és ellensúlyok intézményi mechanizmusában, valamint a demokrácia javítását célzó innovációban rejlenek⁵⁵. Az EU-nak megvannak az eszközei ahhoz, hogy szakpolitikai és eszközei révén koherens módon lépjen fel mindezekkel kapcsolatban.

⁵⁴Eurobarométer Standard felmérések, 2019. ősz és 2025 tavasza.

⁵⁵ European Democracy Hub, „A new dynamic of democratic resilience?” (A demokratikus reziliencia új dinamikája?), 2025, <https://europeandemocracyhub.epd.eu/a-new-dynamic-of-democratic-resilience/>.

3. A 2040-RE MEGVALÓSÍTANDÓ REZILIENS EU FELÉ VEZETŐ ÚT: A FELLÉPÉS TERÜLETEI

A reziliencia szempontjából releváns különböző közelmúltbeli európai kezdeményezésekre építve az EU-nak továbbra is koherens és átfogó megközelítésen alapuló szakpolitikai kombinációt kell kidolgoznia a gazdasági, társadalmi, környezeti és politikai reziliencia kiépítése érdekében. Ehhez összkormányzati megközelítésre, valamint a jelenlegi és jövőbeli rezilienciára irányuló uniós szakpolitikák következetes stressztesztelésére van szükség. Még ennél is fontosabb az, hogy – tekintettel a meglévő kihívásokra és az EU esetleges jövőbeli bővítésére – az EU-nak végre kell hajtania a szükséges reformokat olyan többszintű intézményi struktúra és mechanizmusok biztosítása érdekében, amelyek nemcsak a hatékony működését teszik lehetővé, hanem – szükség esetén a minősített többségi szavazás körének bővítésével – azt is biztosítják, hogy képes legyen merész döntéseket hozni. Az EU-nak olyan többéves pénzügyi keretre is szüksége van, amely megfelel a prioritásainak, célzottabb, egyszerűbb és hatásosabb⁵⁶. Az uniós intézményeknek reziliens, modern és hatékony közigazgatást kell biztosítaniuk, amely képes teljesíteni politikai prioritásainkat egy kihívásokkal teli környezetben.

Ez a jelentés a teljesség igénye nélkül olyan kulcsfontosságú cselekvési területeket javasol, amelyek jelentős pozitív hatással járhatnak, és amelyeken az EU és tagállamai képesek fellépni.

1. sz. kulcsfontosságú terület: Koherens globális jövőkép kialakítása az EU számára

Az EU-nak alapvető értékei és céljai alapján ki kell aknáznia erős, stabil és megbízható hazai és globális partnerként betöltött pozícióját. Az EU-nak egyértelműbbnek kell lennie azzal kapcsolatban, hogy mit képvisel, és határozottabban kell kiállnia egyedülálló modellje mellett. Ehhez olyan világos, uniós doktrína kidolgozására van szükség, amely lefekteti a belső politikák alakításához, a globális szinten való eligazodáshoz és a szabályokon alapuló nemzetközi rendszer megerősítéséhez szükséges alapelveket. Ezt olyan projektek végrehajtásának kell kísérnie, amelyek megfelelők az európai emberek és helyek szempontjából, érdekeik és az európai értékek alapján. Európát olyan megbízható szereplőként és partnerként kell megjeleníteni, amely előnyben részesíti az együttműködést a rivalizálással szemben, ugyanakkor képes az önérvényesítésre és a válaszlépésekre azokkal szemben, akik az érdekeiket fenyegetik. Ez magában foglalja a külföldről érkező tehetségek vonzását a tudományos körökbe, a kutatásba és más kulcsfontosságú ágazatokba, például a biotechnológiákba.

E megközelítés végrehajtása érdekében az EU-nak támogatnia kell azt, hogy az euró jelentősebb szerephez jusson a globális szinten, és stabil szabályozási környezetet kell teremtenie, amely elősegíti a beruházások vonzását. Az Unió gazdasági és geopolitikai erejének növelése érdekében prioritásként kell kezelni a tagjelölt országok csatlakozását. Ahogy az EU bővítési folyamata felgyorsul és intenzívebbé válik a fokozatos integráció, a tagjelölt országokat, a potenciális tagjelölt országokat és az EU legközelebbi szomszédait lépésről lépésre integrálni kell az uniós szakpolitikai kezdeményezésekbe. Az EU-nak a Global Gateway stratégiára építve a közös érdekeken alapuló új partnerségeket és szövetségeket kell kialakítania, miközben az éghajlatvédelemmel párhuzamosan meg kell erősítenie az energia- és gazdasági biztonságának védelmére irányuló mechanizmusokat. Az EU-nak aktívan és koherens megközelítéssel kell alakítania az új, szabályokon alapuló globális rendről és a multilateralizmus reformjáról szóló vitát, bevonva az Egyesült Nemzetek Szervezetét és a Kereskedelmi Világszervezetet is. Az EU-nak túl kell lépnie a szomszédságpolitika reaktív,

⁵⁶Lásd a 2028–2034-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretre irányuló bizottsági javaslatot, COM/2025/570 final.

válságvezérelt megközelítésén, és ehelyett hosszú távú, kölcsönösen előnyös partnerségeket kell kialakítani. Ezek előmozdíthatják a stabilitást a tágabb szomszédságban, miközben közös prosperitást teremthetnek és erősíthetik globális befolyását.

2. sz. kulcsfontosságú terület: A belső és a külső biztonság erősítése

Az EU-nak és tagállamainak a tagjelölt országokkal, a legközelebbi szomszédokkal és a hasonlóan gondolkodó partnerekkel együtt a technológiák naprakész ismeretén alapuló, előretekintő megközelítést kell kidolgozniuk. E megközelítésnek ki kell használnia a polgári–katonai szinergiákat, hogy elrettentsük a rossz szándékú szereplőket, és megvédjük a polgárokat, a vállalkozásokat és a civil társadalmat a belső és külső biztonsági fenyegetések együttes jelentkezésével szemben, teljes összhangban az uniós értékekkel és a nemzetközi joggal. Különös figyelmet kell fordítani a válsághelyzetekben történő hatékony döntéshozatalra, valamint az EU-ból származó stratégiai támogató eszközök – például a biztonságos digitális infrastruktúrák, energiahálózatok, közlekedési hálózatok és infrastruktúra, ürinfrastruktúra és -szolgáltatások, valamint hírszerzési és elemzési rendszerek – kifejlesztésére és gyakorlati megvalósítására. Ezt az uniós méretgazdaságosság jobb kihasználásával kell elérni, például a beszerzések összevonásával, különösen a nagy méretű infrastruktúrák és a biztonság területén. A biztonsági kockázatok hatékony kezeléséhez fokozott készenlétre és felkészültségre van szükség a teljes láncban, az egyes polgároktól és helyi civil szervezetektől kezdve az iparon és a kormányzati szereplőkön át az EU tagállamok fegyveres erőiig. Emellett meg kell erősíteni az olyan területeken meglévő előrejelzési kapacitásokat, mint a polgári biztonság, a határigazgatás és a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség. Fokozni kell az EU és a NATO közötti együttműködést annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a széttöredezettség a biztonsági kihívások közepette. A biztonsággal valamennyi kulcsfontosságú szakpolitikában és ágazatban foglalkozni kell, integrálva a területi perspektívát.

3. sz. kulcsfontosságú terület: A technológia és a kutatás erejének kiaknázása

Az EU-nak vezető szerepet kell vállalnia a nagy hatású technológiákra – különösen az innovatív és tiszta technológiákra, többek között a kék technológiákra – vonatkozó globális irányítás és védintézkedések alakításában, ugyanakkor biztosítani kell, hogy rendelkezésünkre álljon az uniós kritikus technológiák választéka.

Annak érdekében, hogy kiaknázzuk a mesterséges intelligenciában rejlő hatalmas átalakító potenciált a társadalom pozitív előmozdítására, az EU-nak és tagállamainak biztosítaniuk kell az élvonalbeli mesterséges intelligencia biztonságos fejlesztésének lehetőségét Európán belül, továbbá azt, hogy alkalmazása és terjesztése összhangban legyen a méltóság, a méltányosság és a szolidaritás európai értékeivel, miközben szisztematikusan fel kell készülniük a mesterséges intelligencia által előidézett mélyreható változásokra, például a munkaerőpiacon és a biztonsági környezetben. Az EU azáltal, hogy globális normákat határoz meg és stratégiai autonómiát épít ki a kulcsfontosságú MI-kutatások, -infrastruktúrák és alapmodellek terén, képes biztosítani, hogy a mesterséges intelligencia diszruptív ereje a jólét, az inkluzivitás, a biztonság, a védelem és a demokratikus bizalom mozgatórugójává váljon. Globális vezető szerepet kell betöltenie az etikus és biztonságos MI-innovációk kialakításában, előmozdítva az átlátható, elszámoltatható és emberközpontú mesterséges intelligenciát, szisztematikusan értékelve és csökkentve a legfejlettebb MI-modellekkel való visszaélésből, a hibás működésből vagy az összhang hiányából eredő rendszerszintű kockázatokat.

Értékeinek beágyazásához az EU-nak képesnek kell lennie arra, hogy befolyást gyakoroljon arra, hogy milyen módon alakítják ki a technológiai rendszereket és infrastruktúrákat, valamint hogy milyen célokra optimalizálják azokat. Itt válik kulcsfontosságúvá a tagállamokkal való

koordináció, a pénzügyi támogatás, a stratégiai projektek (például a biztonságos adatközpontok és a legfejlettebb európai alapvető MI-modellek) szabályozásának egyszerűsítése, a nyílt tudomány, az uniós kutatási infrastruktúrák, a szabályozói tesztkörnyezetek, az átlátható szabványok és a szilárd intézményi felügyelet. Az ilyen intelligens és stratégiai megközelítések ígéretes példái közé tartozik, hogy létrejött az MI-óriásgyárak infrastruktúrája és az általános célú MI-modellek gyakorlati kódexe, mely utóbbi a fejlett mesterséges intelligencia biztonságának és védelmének de facto szabványa.

Az EU-nak emellett meg kell erősítenie technológiai szuverenitását a kulcsfontosságú területeken azáltal, hogy a jövőbeli stratégiai értékláncokra összpontosít, megerősíti megbízható regionális partneri szerepét, és stressztesztelést végez az uniós (és tagállami) szakpolitikák stratégiai autonómiára gyakorolt hatásai tekintetében. Az EU-nak etikus és tudományosan megalapozott vezető szerepet kell vállalnia az olyan új ellentmondásos technológiákra vonatkozó felelősségteljes és elővigyázatossági megközelítések terén, mint a szuperintelligencia vagy humánfejlesztés, a fejlett óceánfeltárás vagy a napsugárzás-módosítás, többek között azáltal, hogy előmozdítja a globális együttműködésen alapuló irányítási struktúrákat a potenciális kockázatok, előnyök és elosztási hatások kezelése érdekében. Az IRIS² műholdas kommunikációs hálózat tapasztalataira építve a köz- és magánszféra közötti európai partnerségeket lehetne létrehozni olyan esetekben, amikor az új technológiákat közjavakként alkalmazzák, például a közszolgáltatásokban és az egészségügyben alkalmazott digitális platformok, mesterséges intelligencia és algoritmusok formájában, vagy stratégiai infrastruktúrákban, beleértve a kutatási célú felhasználást is. Az EU-nak kezelnie kell a technológiairányítás szakpolitikai széttagoltságát. A minden szintre és területre kiterjedő koherencia lehetővé tenné a (pl. az ellátási láncok hatékonysága és a stratégiai autonómia, illetve az új digitális technológiák és energiafogyasztás) közötti esetleges kompromisszumok proaktív azonosítását és kezelését, erősítené a különböző szakpolitikai területek (pl. iparpolitika és biztonság) közötti szinergiákat, és lehetővé tenné a hasonlóan gondolkodó partnerekkel folytatott fokozott nemzetközi együttműködést és szabványosítást.

4. sz. kulcsfontosságú terület: A hosszú távú gazdasági reziliencia megerősítése és a munkaerőpiaci zavarokra való felkészülés

Az EU-nak meg kell erősítenie az inkluzív és fenntartható növekedés biztosítására, valamint a külső sokkhatások gyors elnyelésére és az azokhoz való alkalmazkodásra irányuló képességet. Arra kell törekednie, hogy megerősítse és átalakítsa az iparágakat, hogy lehetővé tegye az új technológiákból származó kollektív előnyöket. Az EU-nak átfogó értékelést kell készítenie a jelenlegi és jövőbeli ágazatokról, különösen a stratégiai autonómiája szempontjából létfontosságú ágazatokról, és koherens intézkedéseket kell hoznia az ellátási láncok, az erőforrások (többek között a készségek), a képességek, a kapacitások és az ellenőrzés megerősítése érdekében, biztosítva ugyanakkor az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohézióját. Az EU-nak fel kell készülnie azokra a várható munkaerőpiaci zavarokra és átalakításokra is, amelyeket a különböző megatrendek idéznek elő, legyen szó a geopolitikáról, a zöld és technológiai átalakulásról, a munkahelyek változó jellegéről vagy a demográfiáról.

Az EU-nak és tagállamainak be kell ruházniuk az uniós gazdaság dekarbonizációjába, valamint a tiszta energiára való átállás felgyorsítására és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére irányuló globális fellépés előmozdításába, továbbá a világszínvonalú és az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens infrastruktúrába. Az EU-nak tovább kell fejlesztenie a körforgásos gazdaságot, meg kell erősítenie a kritikus fontosságú nyersanyagok belföldi kitermelését, gyártását és újrafeldolgozását, és ezzel egyidejűleg be kell ruháznia az ezen anyagok nem fosszilis eredetű helyettesítésére irányuló kutatásba és fejlesztésbe a stratégiai

ágazatokban, a partnerországokkal a kritikus fontosságú nyersanyagok terén folytatott fokozott szerepvállalás mellett.

A szükséges magántőke széles körű mozgósításához elengedhetetlen egy valódi megtakarítási és beruházási unió kiépítése annak érdekében, hogy az európai megtakarítások a gazdaság és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát, a versenyképességet és az innovációt célzó stratégiai beruházásokba áramoljanak. Az EU-nak és tagállamainak folytatniuk kell az egyszerűsítésre irányuló munkát, különösen a kkv-k tekintetében.

Az uniós védelmi unió kiépítése lehetőséget kínál egy olyan (az EU és a tagállamok közötti, valamint az uniós szakpolitikákon belüli) összehangolt szakpolitika életbe léptetésére, amely összefogja a versenyképességet, a biztonságot, a készségeket, az innovációt és a felkészültséget. A védelembe, valamint a kutatásba és innovációba történő további beruházásokat lehetőség szerint a kettős felhasználású technológiák és infrastruktúrák támogatására kell felhasználni, a polgári–katonai szinergiáknak a teljes innovációs lánc mentén történő kiaknázására összpontosítva, az alapkutatástól a képességek beszerzéséig. Hasonlóképpen a polgári technológiákat a lehető legjobban ki kell kiaknázni a védelmi készség támogatása érdekében.

5. sz. kulcsfontosságú terület: A fenntartható és inkluzív jóllét támogatása

Az EU-nak a továbbiakban is erősítenie kell a szociális piacgazdaságot és a tiszta gazdaságot célzó igazságos átmenetet. Ennek magában kell foglalnia a munkát terhelő adókról a negatív externáliák megadóztatására való átállás folyamatos támogatását, olyan kiegyensúlyozott módon, amely biztosítja a fenntartható adóbevételeket, valamint a fenntartható termékek és szolgáltatások megfizethetőségét és elérhetőségét. Az EU-nak az igazságos átmenet megvalósítása során ismét középpontba kell helyeznie az érintett közösségek és csoportok időben történő és kézzelfogható támogatását és a velük való együttműködést, valamint egy számukra vonzó, szén-dioxid-mentes jövőkép célul tűzését. Egy olyan új társadalmi szerződés kialakítására kell törekednie, amely minden európai számára előnyös módon újból megerősíti a bizalmat, és ennek érdekében megújítja a jóléti politikákat, továbbá a magas színvonalú közszolgáltatásokra, valamint az egyenlőtlenségek által leginkább érintett régiókra és népességcsoportokra összpontosít. Különös hangsúlyt kell fektetni a biztonságos és reziliens gyógyszerellátási láncok biztosítására, valamint a megelőző egészségügyi ellátásra, hatékony és megfizethető terápiák és kezelések biztosítására a betegek számára, az egészségügyi egyenlőtlenségek kezelésére, valamint az egészségesebb életmód előmozdítására, kihasználva az új technológiákat. A Bizottság által a fenntartható és inkluzív jólléti mutatók eredménytáblájával kapcsolatban végzett munka, amely képes csökkenteni a jelentéstételi terheket⁵⁷, most már elég kiforrott ahhoz, hogy beépüljön a szakpolitikai értékelésbe, valamint a beruházásokkal és a reformokkal kapcsolatos döntéshozatalba. A Bizottságnak a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendre és azok fenntartható fejlődési céljaira építve meg kell erősítenie az OECD-vel és az ENSZ-szel (a jövőt szolgáló paktum alapján) a „GDP-n túli” keretek kidolgozására irányuló nemzetközi erőfeszítésekkel kapcsolatos együttműködést.

6. sz. kulcsfontosságú terület: Az oktatás újragondolása

Az EU-nak és tagállamainak át kell gondolniuk az oktatással és a munkával kapcsolatos új elképzeléseket az új technológiák, a demográfia, a jövőbeli zavarok és átalakulások fényében. Ez azt jelenti, hogy az egész életen át tartó tanulást társadalmi normaként kell érvényesíteni, biztonságos és gondoskodó gyermekkori környezetet kell biztosítani, a tanterveket össze kell

⁵⁷ Európai Bizottság, Measuring sustainable and inclusive wellbeing: a multidimensional dashboard approach (A fenntartható és inkluzív jóllét mérése: többdimenziós eredménytábla-megközelítés), 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/4186342>.

hangolni a jövőbeli készségigényekkel, és rugalmas átjárást kell kialakítani az oktatás, a képzés és a foglalkoztatás között. Ehhez elő kell mozdítani az alkalmazkodóképességet és a kreativitást is, és a polgárokat nem csupán meghatározott munkakörökre kell felkészíteni, hanem többszöri átállásra is életük folyamán. A tanulók iskolai és egyetemi mobilitásának fokozása, amely során részesülhetnek az Európában elérhető legjobb oktatás előnyeiből, felkészíti őket a bizonytalanságra, a nyitottságra és a kritikus gondolkodásra.

Az EU-nak egyértelmű megközelítésre van szüksége ahhoz, hogy képzett munkaerőt vonzzon és képezzen a növekvő szolgáltatási és ápolási-gondozási ágazat számára, valamint ahhoz, hogy szert tegyen a kutatási és innovációs potenciál megerősítéséhez szükséges képzett munkaerőre, a regionális kiegyenlítetlenségek elkerülése mellett. Tekintettel arra, hogy a tudósok és a mérnökök alapvető szerepet játszanak az innováció ösztönzésében, a versenyképesség biztosításában és a fenntarthatóságra való átállás lehetővé tételében, az EU-nak a lehető legjobban ki kell aknáznia az itteni tehetségeket annak érdekében, hogy növelje a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területén végzettek számát mind a szakképzésben, mind a felsőoktatásban.

Az EU-nak fel kell készülnie arra, hogy kihasználja az automatizálás és a generatív MI-rendszerek felgyorsításának előnyeit azáltal, hogy beruház a nagyszabású átképzésbe és továbbképzésbe, előmozdítva az MI-műveltséget a polgárok körében. Ez megerősítené a rezilienciát, csökkentené az egyenlőtlenségeket, és biztosítaná a mesterséges intelligencia előnyeinek széles körű megosztását. Az oktatási reform és a jövőorientált munkaerőpiaci és szociálpolitikák egymáshoz kapcsolásával az EU a diszruptív változásokból olyan lehetőséget kovácsolhat, amely fokozza a méltányosságot, a társadalmi szerepvállalást és a nemzedékek közötti szolidaritást.

7. sz. kulcsfontosságú terület: A demokrácia mint közjó alapjainak megerősítése

Az EU-nak lépéseket kell tennie a közösségi média és a mesterségesintelligencia-algoritmusok által felerősített polarizáció, információmanipuláció és dezinformáció ellen. Ennek keretében foglalkozni kell a médiatudatossággal és a digitális jártassággal, valamint támogatni kell a megbízható és független információs ökoszisztémákat, amelyek segítik a közös tanácskozási terek létrehozását, túllépve az információbuborékokat. Az iskoláknak további felhatalmazást kell kapniuk, hogy kihasználhassák kulcsfontosságú szerepüket a médiatudatosság előmozdításában és a dezinformációval szembeni reziliencia kiépítésében. Tényeken alapuló és összehangolt fellépésre van szükség egyrészt a fiataloknak a közösségi média és a digitális technológiák – különösen mentális egészségükre és jóllétükre gyakorolt – negatív hatásaival szembeni védelme, másrészt pedig annak érdekében, hogy jobban kihasználhassák azok előnyeit.

Az EU-nak meg kell erősítenie a társadalmi kohézió és a közösségépítés támogatását a helyi közösségek bevonásának és a velük való partnerségnek az innovatív módjai révén, beleértve a részvételen alapuló területfejlesztési eszközöket is. Az EU-nak, a tagállamoknak és a tagjelölt országoknak határozottan törekedniük kell az EU közös jövőképeinek elérésére (lásd: 1. kulcsfontosságú terület), megőrizve és előmozdítva a jogállamiságot, a tömegtájékoztatás szabadságát és a civil társadalom szabadságait, valamint megerősítve a külföldi információmanipuláció és beavatkozás, valamint a dezinformáció elleni küzdelem eszköztárát. A Bizottságnak és a többi uniós intézménynek egyértelműbb kommunikációs stratégiát kell kidolgoznia az európai polgárok és vállalkozások EU-ról való jobb tájékoztatása, valamint megértésük és támogatásuk fenntartása érdekében. Az EU-nak továbbra is folytatnia kell a deliberatív demokráciával kapcsolatos erőfeszítéseit a politikai lehetőségekről folytatott nyílt és bizonyítékinformált viták révén. Meg kell erősítenie továbbá a civil társadalommal és a helyi demokratikus szereplőkkel való kapcsolatait is. A Bizottságnak célzott keretek, stratégiák és

támogatás biztosításával intézkedéseket kell javasolnia a demokratikus reziliencia és a civil társadalom Európa-szerte történő megerősítésére.

8. sz. kulcsfontosságú terület: A demográfiai átalakulásra való felkészülés és a nemzedékek közötti méltányosság megerősítése

Az EU-nak ki kell dolgoznia a nemzedékek közötti méltányosság keretét, amelynek célja annak biztosítása, hogy a ma hozott döntések ne károsítsák a jövő nemzedékeit, valamint fokozzák a különböző életkorú emberek közötti szolidaritást és együttműködést, amely még inkább hozzájárul a demográfiai átalakulás lehetőségként, nem pedig destabilizáló erőként való kiaknázásához. E keretnek interszekcionálisnak kell lennie, és arra kell irányulnia, hogy enyhítse és megoldja azokat az összetett, egymást átfedő sebezhetőségeket, amelyek veszélyeztetik az európai társadalmak rezilienciáját, az éghajlatváltozástól kezdve az alapvető szolgáltatások nyújtásán, az egészségügyi ellátáshoz és a tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáféréseken át a társadalmi befogadásig. A stratégiának lehetővé kell tennie, hogy az európai szakpolitikák megfeleljenek a jelenlegi és a jövőbeli generációk igényeinek azáltal, hogy újragondoljuk és kiigazítjuk döntéshozatali folyamatainkat, hogy azok olyan értékeken és célokon alapuljanak, amelyek biztosítják az európaiak hosszú távú prosperitását.

4. KÖVETKEZTETÉS

A 2040-ig megvalósítandó reziliens EU-t célzó intézkedések végrehajtása – az előretekintési módszerek és eljárások támogatása mellett – lehetővé teszi az Unió számára, hogy a változó globális környezetben teljes mértékben kihasználja átalakító erejét. Az EU-nak foglalkoznia kell a különböző hosszú távú globális fejlemények következményeivel és a kifejezetten az EU-t érintő, e jelentésben részletezett kihívásokkal. A koherens fellépés és irányítás végső soron lehetővé teszi az EU számára, hogy szembeszálljon a hirtelen jelentkező válságokkal és strukturális változásokkal. Ehhez a rövid és középtávú politikai ciklusokon túlmutató gondolkodásra, valamint olyan perspektíva elfogadására van szükség, amely jobban értékeli a ma megkezdett szakpolitikák hosszú távú hatásait, valamint azok stabilitását eltérő jövőbeli forgatókönyvek esetén.

E célból a 2019–2024-es időszakban folytatott munkára építve a Bizottság továbbra is stratégiai előrejelzéssel fogja alátámasztani szakpolitikáit, többek között az érintett átfogó témákat tárgyaló éves stratégiai előrejelzési jelentések elfogadásával.

2026-tól ezek a jelentések szilárd előrejelzési folyamaton alapulnak majd, amely a lehetséges alternatív jövőbeli forgatókönyvek különböző szakpolitikák vonatkozásában történő koherens vizsgálatát is magában fogja foglalni. Az éves jelentések közzétételén túl a Bizottság biztosítani fogja, hogy ezen új mandátumidőszak alatt az előrejelzési eszközök teljes mértékben beépüljenek a szakpolitikai döntéshozatalba annak érdekében, hogy szakpolitikáink hatásosabbak és a jövőre felkészültebbek legyenek, és hogy az EU tartós és jelentős hatást gyakorolhasson az egyre összetettebbé váló környezetben. Ezt az elmúlt években kifejlesztett erős előrejelzési képességek fogják alátámasztani, amelyeket kifejezetten a bizonytalanság előrejelzésére és kezelésére dolgoztak ki. A 2026. évi stratégiai előrejelzési jelentés az EU jövőjére fog összpontosítani a változó világban.